

(Șase luni grație) de Robert Morley și Dundas Hamilton (ca și cum ar fi fost nevoie de eforturile conjugate ale cit mai multora pentru a îndepărta acțiunea de verosimil). E vorba în piesă de proprietarii unei firme de import care, în urma unui rămășag a la Mark Twain, lasă pe timp de șase luni conducerea treburilor comerciale pe seama femeilor lor. Acestea fac niște trăsniți care ar fi trebuit să ducă la ruină chiar Banca Angliei, și când colo afacerile încep să meargă acum mai bine ca înainte...

La Cambridge-Theatre se reprezintă *Silver Wedding* (Nunta de argint) de Michael Clayton Hutton, unde e vorba de o „mater familias” care proiectează un divorț și o fugă cu un (bineînțeles) american, cunoscut de curind, și asta tocmai în ziua nunții ei de argint.

La Westminster-Theatre (ce nume pompoase și angajante: Westminster — numele parlamentului, Cambridge — faimoasa universitate, Royal Court — Curtea Regală !...), altă stupiditate: *Dear delinquent* (Scumpul delicvent) de Jack Popplewell, în care nepotul și unicul moștenitor al unui unchi foarte bogat surprinde în apartamentul său o hoată, fiică de tihhar ea însăși. Hoata reușește să-i fure băiatului... mîntile și face d'n el un complice, care rupe logodna cu domnișoara din societatea distinsă și se lasă atras de fata de soi rău în fel de fel de aventuri.

Iată în jurul căror eroi se învîrtește în Anglia dramaturgia originală la 342 de ani de la Shakespeare: asasinii nedescoperiți, mari comercianți cărora li s-a urit cu binele, delicvenți de drept comun, femei care la vîrsta bunicii fac prostii de fetiscane istericoase, ș.a.m.d.

Repertoriul original e completat cu traduceri: *Dinner with The Family* (Cină în familie), o adaptare după comedia lui Anouilh, *Rendez-vous de Senlis*; *Oul de Felicien Marceau*, despre care s-a vorbit atîta, și o ineptie lacrimogenă de doi autori elvețieni: *Oh, my papa* (Vai, tătucule !)

Pentru a regăsi actualitatea, problemele zilei, trebuie să ne refugiem în... mitologie, cum e cazul piesei *The rape of the belt* (Răpirea centurii), al cărei autor, Benn W. Levy, vrînd să satirizeze păcatele lumii dolarizate și în special înclinațiile ei spre război, și-a luat ca erou pe miticul Hercule și ca pretext, lupta lui împotriva amazoanelor spre a răpi centura pe care regina lor o avea de la zeul Marte, tatăl ei. Din aceste întimplări mitice, autorul a făcut o piesă ce se joacă la Piccadilly...

Iată aproximativ situația. Bine că a rămas, deocamdată, neîntinat Stratford-upon-Avon.

I. Flavius

Tinărul și multilateralul scriitor slovac Peter Karvaš — prozator remarcabil, cronicar subtil și apreciat autor dramatic — și-a consacrat și își consacră activitatea aproape în întregime actualității. Actualitatea îi oferă un cîmp de inspirație rodnic și nelimitat, pe care scriitorul îl fructifică cu mîgală, cu mijloace variate, ce-i definesc întreaga creație și-i configurează în trăsături precise personalitatea artistică.

Peter Karvaš s-a născut acum treizeci și opt de ani în orașelul slovac Banská Bistrica, astăzi important pentru economic și cultural, aflat în plină dezvoltare, dar pe atunci localitate vitregită și neînsemnată. Afîrmîndu-se încă de pe băncile Universității din Bratislava, ca un talentat autor de schițe și activ cronicar teatral, Peter Karvaš trăiește o viață intensă, în care lupta pentru ideile nobile ale libertății și socialismului înseamnă o continuă și generoasă dăruire. Vădînd un patriotism fierbinte în fiecare rînd pe care-l scria, tinărul Karvaš participă și direct, cu arma în mînă, la eroica răscoală a poporului slovac împotriva cîmpitorilor hitleriști. După eliberare, luptător neobosit pe frontul ideologic, Peter Karvaš conduce secția de teatru a postului de radio Bratislava și secția literară a Teatrului Național Slovac.

Karvaš a publicat pînă acum numeroase lucrări: *Podul*, *Lipsește pontoanele*, *Cu jumătate glas*, *Cu noi și împotriva noastră*, precum și primele două volume (*Această generație și Generația în ofensivă*) dintr-o trilogie închinată frămîntărilor și forței în creștere a poporului slovac, începînd din perioada amenințării hitleriste pînă la eliberarea de sub jugul nazist. Dar, în afară de acestea, au mai văzut lumina tiparului sub semnătura lui Karvaš nenumărate schițe, cronici și materiale de presă. În sfîrșit, înainte de a fi scris *Diplomații*, Peter Karvaš a mai dăruit scenelor patriei lui nu mai puțin de șase piese de teatru. Este vorba de piesele din tînerete, *Meteorul*, *Întoarcerea la viață* și *Bastionul*, scrise între 1945 și 1948 și de remarcabilele lucrări dramatice: *Oamenii de pe strada noastră*, *Inimă plină de bucurie* și *Pacientul 113*, scrise în anii ce au urmat. Sînt piese compuse cu un deosebit meșteșug, ce aduc în fața spectatorilor oameni adevărați, tipuri reprezentative ale societății cehoslovace de astăzi, conflicte tipice problemelor și frămîntărilor zilelor noastre. Apreciate în unanimitate pentru actualitatea stringentă a temei și remarcabila măiestrie artistică a scriitorului, unele din ele și-au cucerit prețuirea și

simpatia și dincolo de granițele Cehoslovaciei. Ne gândim în special la piesele *Oamenii de pe strada noastră*, reprezentată cu succes în R. D. Germană și în Polonia și mai ales la recenta și savuroasă comedie *Diplomații*, jucată concomitent, în ultima vreme, după câte știm, în Cehoslovacia, Uniunea Sovietică, Polonia și R.D.G.

Piesa de teatru *Diplomații* nu face decît să confirme o dată mai mult personalitatea lui Karvaș, care se caracterizează printr-o pătrunzătoare luciditate și neabătută combativitate partinică. Este o comedie izbutită, care-și ia tema și personajele din mediul diplomației britanice și le trimite apoi în misiune în Orientul arab.

Împărțită tradițional, în trei acte, *Diplomații* nu numără mai mult de șapte personaje, dintre care șase diplomați englezi, reprezentînd fiecare în parte trăsături felurite ale unei aceleiași lumi, caracterizată prin nepăsare, prostie, rapacitate, viclenie, ușurătate și crimă. Cel de al șaptelea personaj, „omul din Orientul arab”, pare destul de naiv ca să poată fi originea unei catastrofe politice a diplomației britanice, dar în fapt, este capabil să o dezlanțuie.

Fundamentală problemă a piesei o constituie credința personajului Cox, ambasadorul maiestății sale britanice, erou tragi-comic care, sosit în lumea arabă, e sincer pornit să socotească realizabile plămuiturile lui idealiste despre „conlucrarea” dintre colonii și metropolă, pentru a ajunge conștient, în cele din urmă, pe poziția celorlalți reprezentanți ai colonialismului și a continua apoi pe această cale. Partenerul său, „omul din Orientul arab” sau, mai precis, dr-ul Șamardal, buturuga mică în calea uriașului car al misionarismului cu care se crede inestrat Cox, deși este tot atît de paradoxal ca și ambasadorul (e în stare să creadă că adevărul este adevăr și pentru imperialiști), se arată totuși capabil să-și dea seama că „ceea ce e adevărat la Westminster, nu este adevărat în Tuweik”, exprimînd astfel ideea de bază a piesei. Trebuie adăugat că Șamardal este un băștinăș distins și cultivat, cu studii în Anglia, nu prea deștept, dar entuziasmat de idealurile clasice ale umanismului pe care le trădează copios snobii săi amici din Marea Britanie, fapt ce-i frînge linia firească a evoluției, în sens cu totul opus însă evoluției pe care o urmează ambasadorul Cox.

Diplomații nu prezintă propriu-zis lupta de eliberare a arabilor, ci mai degrabă frîngerea diplomației britanice de zidul arab. Este o savuroasă desfășurare de situații satirice din care se desprinde falimentul filozofic și moral al colonialismului.

Peter Karvaș a izbutit să dea subiectului său, „faptului” său diplomatic de mare și bogată actualitate și semnificație, o asemenea desfășurare (în limita unor mijloace extrem de simple), încît spectatorul este nu numai cucerit de surpriza care se lasă purtată de la un act la altul, ci și molipsit de umorul care stă la pîndă în spatele fiecărei replici. Neprevăzutul se află pe treapta cea mai de sus în piesa lui Karvaș, care demonstrează într-o manieră cu totul personală ipocrizia, putreziciunea și tendințele criminale ale unei diplomații, în care zimbetul marchează lovitură din umbră, iar plecaciunea, rapacitatea.

Este o piesă care a atras atenția presei și a cronicarilor de specialitate. Revista „Divadlo” consideră că marele merit al *Diplomațiilor* constă în lămurirea și demascarea cu mijloace comice, spumoase și elegante, a unui fenomen istorico-social, atît de actual, ca acela al șubrezeniei pozițiilor colonialiste.

Jean Grosu

DRAMATURGIA ROMÎNEASCĂ PESTE HOTARE

În R. D. Germană

După buna primire făcută piesei *Nota zero la purtare* de către publicul sovietic, care a văzut-o reprezentată la Teatrul Comsomolului din Moscova, ziarele din Berlin și Leipzig ne-au adus de curînd vești și despre felul cum a fost primită comedia lui Virgil Stoenescu și Octavian Sava, de către publicul german care a văzut-o jucată simultan la „Teatrul Prieteniei” din Berlin și la „Teatrul Tineretului” din Leipzig.

Astfel, cronicarul ziarului „National Zeitung” se exprimă în următorii termeni despre piesa și spectacolul berlinez dat de „Teatrul Prieteniei”:

„Trebuie să fii lipsit de inimă și pe deasupra surd, ca să nu vezi și să nu auzi la vizionarea noului spectacol al „Teatrului Prieteniei”, cum tineretul berlinez se regăsește, cu bucurie, în eroi piesei, ale căror conflicte se aseamănă atît de mult cu intîmplările lor”. Și mai departe: „A pune în scenă această piesă de tineret, cu o acțiune pasionantă și cu romantismul ei revoluționar, este o sarcină meritorie”.

La rîndul său, ziarul „Neue Zeit” arată: „*Nota zero la purtare...* demonstrează că cei doi autori cunosc psihologia spectatorului tînăr. Ei captivează printr-o atmosferă școlărească autentică, au umor, ba vorbesc chiar și despre dragoste. Piesa conduce, fără ostentație, spre recunoașterea ideii de disciplină și progres”.